

з головних функцій спеціальної школи щодо соціального захисту дитини є фактичне забезпечення її права на одержання якісної сучасної освіти шляхом спеціально організованого навчально-виховного процесу в комплексі з корекційно-розвитковою та реабілітаційною роботою, запобігання неуспішності дитини у навчанні і, як наслідок, у подальшому житті. В цілому педагогі спеціальної школи розв'язують великий комплекс соціально орієнтованих завдань, які можна вважати підґрунтям для забезпечення основних прав дітей, визначених міжнародним та вітчизняним законодавством. Найважливішими завданнями спеціальної школи є: 1) у сфері міжособистісних стосунків – навчання дітей ефективного спілкування, формування в них соціально схвалюваних норм поведінки (забезпечення права на розвиток особистості); формування установки на співпрацю зі здоровими однолітками (забезпечення права на участь у культурному й творчому житті); запобігання жорстокого поводження з дітьми (забезпечення права на недискримінацію); 2) у сфері самопізнання – допомога дитині розібратися у своєму внутрішньому світі, навчання її самоаналізу, самокорекції та самопрезентації, формування адекватної самооцінки (забезпечення права на збереження своєї індивідуальності); 3) у сфері самовизначення – сприяння соціальній адаптації дітей до нових економічних, політичних і культурних умов (забезпечення права на розвиток і виживання); формування в дітей соціально-позитивного життєвого досвіду, навчання їх прийняттю самостійних рішень щодо організації свого життя (забезпечення права на захист від зловживань та недбалого поводження); 4) в здоров'язберігаючій сфері – охорона й підтримка здоров'я дітей (забезпечення права на здоровий розвиток); 5) в інформаційній сфері – формування в дітей політико-правових знань, зокрема в галузі соціального захисту осіб з інвалідністю (забезпечення права на отримання інформації та права на особливу турботу й захист).

Таким чином, кінцевою метою діяльності спеціальної школи із забезпечення прав дитини є формування соціально компетентного громадянина, який знає свої права та вмє їх захистити.

Список використаних джерел:

1. Національна доповідь «Про становище інвалідів в Україні», розроблена на виконання Указу Президента України від 18.12.2007 р. № 1228/2007 «Про додаткові невідкладні заходи щодо створення сприятливих умов для життєдіяльності осіб з обмеженими фізичними можливостями». – К.: [б.в.], 2008. – 205 с.

2. Стан дотримання та захисту прав дитини в Україні: спеціальна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини. – К.: [б.в.], 2010. – 227 с.

СТРАТЕГІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПІДТРИМКИ ОСОБИСТОСТІ

Горбенко Світлана Леонідівна, доцент кафедри психології ННПП НАВС

Милосердя завжди було одним із найважливіших, високоморальних якостей суспільства. Стратегії соціальної допомоги висвітлюються у науковій літературі в таких аспектах, як соціально-психологічному (мотивація до соціальної, альтруїстичної поведінки), соціально-політичному (система соціальної підтримки) і психологічному (допомога особистості в складні періоди життя) [3].

У соціальній психології для пояснення мотивації поведінки особистості, що зумовлює її допомогу іншим, виокремлюють теорії соціального обліку, соціальних норм і еволюційну.

Теорія соціального обліку: взаємодія між людьми становить своєрідну угоду, що ставить за мету підвищити винагороди і зменшити витрати, тобто взаємодія людей зумовлюється соціальною економікою (мінімум витрат – максимум прибутку). Люди обмінюються не тільки матеріальними благами і грошима, але і соціальними товарами – послугами, інформацією, статусом. Теорія соціального обміну не стверджує, що люди свідомо розраховують на

винагороду, однак, вона припускає, що такі явища зумовлюють поведінку людини [3].

Теорія соціальних норм виділяє дві соціальні норми, які мотивують безкорисливу допомогу: норма взаємності - людині не слід завдавати шкоди, а треба надавати допомогу тим, хто здійснює допомогу (обов'язок відповідати добром на добро); норма соціальної відповідальності – надання допомоги тим, хто її потребує, безвідносно до можливої вигоди і не тільки людям, які стали жертвами певних обставин, а й тим, хто став жертвою власних проблем [3].

Еволюційна теорія стверджує, що сутністю життя є продовження роду, тобто гени примушують людину діяти так, щоб максимально підвищити можливість виживання. Генетичний егоїзм налаштовує людину на два шляхи безкорисливого, стимулюючого до самопожертви альтруїзму: захист роду і пошук взаємної вигоди. Родинні зв'язки примушують індивіда турбуватися про тих, з ким мають кровне родство. Так, однією із форм самопожертви, який справді сприяє збереженню роду, є віддана любов до своїх дітей [3].

Накопичений століттями досвід соціальної підтримки населення дав змогу дослідникам виявити спільне і відмінне в практиці соціальної допомоги. Стратегії підтримки особистості в соціальній роботі у кризові періоди життя, складній життєвій ситуації чи в індивідуальному випадку ґрунтуються на провідних психологічних теоріях і концепціях особистості: психоаналізі, аналітичній психології, індивідуальній психології, когнітивній та гуманістичній психології [1].

Більшість психологічних теорій створюють наукову, науково-методичну і практичну базу для розробки допоміжних концепцій і стратегій у соціальній роботі, таких як соціальна робота з індивідуальним випадком, цільовою групою, фостерними сім'ями та інші [2].

Визначення стратегій підтримки особистості за своєю суттю зумовлює переведення суб'єкт-об'єктних взаємовідносин у суб'єкт-суб'єктні, коли у ході соціальної роботи людина включається у систему само- і взаємодопомоги, стає волонтером.

Стратегії підтримки особистості спираються на різні актуальні для певного етапу розвитку суспільства соціальні норми, цінності, установки з погляду розуміння соціальної роботи як певного соціального замовлення суспільства.

Список використаних джерел:

1. Бех В.П. Цілісність соціальної роботи: методологічні, теоретичні та праксеологічні аспекти // Соціальна робота в Україні на початку ХХІ століття: проблеми теорії і практики: матеріали доп. на міжнар. наук.-практ. конф. 29-31 жовтня 2002р. – К., 2002. – С.29-47.
2. Соціальна робота в Україні: теорія і практика: посібник для підвищення кваліфікації психологів центрів соціальних служб для молоді. – 5-а ч. / За ред. А.Я.Ходарчук. – К.: ДЦССМ, 2003. – 264с.
3. Тюптя Л.Т., Іванова І.Б. Соціальна робота: теорія і практика: Навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2008. – 574с.

ПСИХОЛОГІЯ ВІКТИМНОСТІ ЖЕРТВИ

Бойко-Бузиль Юлія Юрійвна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри психології ННПШ НАВС

Традиційно дослідження причин злочинної поведінки спрямовуються на вивчення властивостей особистості злочинця, можливих причин вербальних або фізичних нападів, мотивів скоєння злочинів. Водночас одна з найзначніших причин цих явищ залишається малодослідженою, а саме психологія віктимності жертви.